

Kako pravilno ponuditi jelo i piće

Odlasci u restorane, barove i slične ugostiteljske objekte popraćeni su uživanjem osjetilima, u prvome redu gustativnim i olfaktivnim, ali i vizualnim. Pisana ponuda jela i pića ostvaruje prvi kontakt s našim gladnim i žednim željama. No, ugostiteljima nije bitno samo ponuditi jelo i piće, bitno je i kako predstaviti tu ponudu.

U stručnome ugostiteljskom nazivlju upotrebljava se nekoliko naziva za pisane ponude jela i pića, a to su *jelovnik*, *meni*, *meni(-)karta*, *menu*, *menü*, *à la carte*, *carte d'jour*, *dnevna karta*, *vinska karta*, *barska karta*. Kako u tome napraviti reda?

Jelovnik je (prema S. Ratkajec: *Ugostiteljstvo, udžbenik za prvi razred hotelijersko-turističkih škola*) pisano sredstvo ponude jela s naznačenim cijenama koja se nude u kojemu ugostiteljskom objektu. Riječ pripada tvorbenomu i značenjskomu gnijezdu glagola *jesti*. *Jelovnik* (prema V. Habel: *Ugostiteljsko kuharstvo 2, udžbenik za 2. razred ugostiteljsko-hotelijersko-turističkih škola*) obavještava o ponudi, daje podatak o cijeni i služi kao sredstvo za promidžbu.

U međunarodnome se stručnom nazivlju *jelovnik* naziva *carte* (nazivi *karta* i *karta jela* potvrđeni su, ali upotrebljavaju se razmjerno rijetko). U ugostiteljskoj praksi nailazimo na prikladniji naziv, a to je *jelovnik* i tomu bi nazivu trebalo dati prednost. Postoji i francuski izraz *à la carte* (*po karti*), kojim se naglašava da se želi jesti po izboru. S obzirom na to da je umjesto francuskoga naziva *carte* te hrvatskih naziva *karta*, *karta jela* bolje upotrebljavati naziv *jelovnik*, i izrazu *po jelovniku* trebalo bi dati prednost pred nazivima *à la carte* i *po karti*.

Iz francuskoga dolazi još jedna karta, a to je *carte d'jour* ili u prijevodu *dnevna karta*. Standardni jelovnici u pravilu imaju još i dodatak ili *dnevnu kartu*, na kojoj se ističu jela i specijaliteti koji se toga dana pripremaju. Uz jela su često navedene i cijene. Umjesto *carte d'jour* prednost bi trebalo dati hrvatskomu nazivu *dnevna karta*.

Višerječni su nazivi koji uključuju imenicu *karta* i *vinska karta* i *barska karta*. *Vinska karta* popis je vina u restoranskoj ponudi, a *barska karta* daje popis barskih mješavina u ponudi bara. Ti su nazivi prihvaćeni u hrvatskome ugostiteljskom nazivlju.

U stručnoj literaturi postoji i naziv *meni karta* (rjeđi u pravopisno pravilnijemu liku *meni-karta*). Vrlo često osim *meni-karte* u restoranu nailazimo na nazive *meni*, *menu*, *menü*. Iako se nazivi *meni-karta* i *meni* katkad upotrebljavaju kao istoznačni, oni se značenjski razlikuju. *Meni-karta* uređeno je pisano sredstvo ponude jela koja nudimo gostu, tj. jela

* Tatjana Povalec nastavnica je Hrvatskoga jezika u Ugostiteljsko-turističkome učilištu u Zagrebu.

su u obliku menija napisana na meni-karti. *Meni* je imenica koja potječe iz francuskoga jezika, a u hrvatskome ugostiteljskom nazivlju upotrebljava se i francuski naziv *menù*. Naziv koji je također često prisutan, *menu*, treba izbjegavati. Za *menù* postoji hrvatski naziv (posuđenica) *meni* i njemu bi trebalo dati prednost.

	pogrešno		točno	
	jednina	množina	jednina	množina
N	menu	menui	meni	meniji
G	menua	menua	menija	menija
D	menuu	menuima	meniju	menijima
A	menu	menue	meni	menije
L	menuu	menuima	meniju	menijima
I	menuom	menuima	menijem	menijima

Zaključimo: hrvatskomu nazivu *dnevna karta* trebalo bi dati prednost pred nazivom *carte d'jour*. Iako izraz *à la carte* ima svoj prijevod *po karti*, on se vrlo rijetko upotrebljava, no nema razloga upotrebljavati ga kad postoji naziv *po jelovniku*. Jelovnik je cjelokupna ponuda nekoga ugostiteljskog objekta i značenje toga naziva razlikuje se od značenja naziva *meni*. *Jelovnik* je hiperonim, a *meni* hiponim. Od svih inačica pisanja riječi *meni*, prednost treba dati upravo tome nazivu, koji ćemo pronaći i u *meni-karti*.

I ne treba zaboraviti da svako sredstvo ponude treba biti stručno sastavljeno, pregledno i jezično pravilno. Ako jest, onda možemo poželjeti samo: *Uslast!*

nepreporučeni naziv	preporučeni naziv
<i>carte</i> , karta, karta jela	jelovnik
<i>à la carte</i> , po karti	po jelovniku
<i>carte d'jour</i>	dnevna karta
meni karta	meni-karta
menu, <i>menù</i>	meni
	vinska karta
	barska karta